

Til folketingets uddannelsesudvalg

Holstebro d. 15. januar 2008

Kommentar til EVAs anden rapport om AT og studieområdet ved de gymnasiale uddannelser

Jeg har netop gennemlæst EVA-rapporten om AT og studieområdet. Som lærer (dansk/filosofi) ved teknisk gymnasium gennem fire år, vikar på det almene gymnasium, underviser i det private erhvervsliv og som deltager i rapportens evaluering vil jeg tillade mig at stille uddannelsesudvalget nogle forslag om forandringer i reformen.

Rapportens konklusioner

Rapporten udtrykker sig temmelig forsigtigt, men læser man gennem linjerne understøtter den den fornemmelse og erfaring, som studieområdet har givet ikke alene mig, men også kollegaer og elever. Hverken studieområdet eller AT er kommet til at virke efter hensigten.

Rapporten peger på en lang række problematikker med hensyn til elevernes udbytte, manglende faglig identitet for området og lærernes forudsætninger såvel som deres planlægning. Blandt forslagene til forbedringer er en række ressourcekrævende forslag, såsom efteruddannelse af samtlige lærere i bl.a. videnskabsteori. Ligeledes peger rapporten på for htx-uddannelsens vedkommende, at studieområdet har svækket den hidtidige stærke teknologisk-praktiske dimension af uddannelsen. Det er også oplevelsen i hverdagen. Og det er synd, når man ved, at htx-uddannelsen har haft succes med at få eleverne til at tage videregående uddannelser. Mig bekendt i større procentuelt omfang end det sker på nogle af de andre gymnasiale uddannelser.

Studieområdet har været enormt ressourcekrævende – ikke mindst i forhold til planlægning og styring. I stedet for et effektivt klasselærersystem er der blevet indført et teamsystem, som koster skolerne rigtigt mange arbejdstimer. På min egen skole har reformen betydet en stigning i timetallet for planlægnings- og koordineringsfunktionerne på 2-300%. Men ifølge rapporten har eleverne endnu ikke høstet nogen fordele af dette. Tvært i mod peger rapporten på, at lærerne oplever en forringelse af fagligheden, ligesom eleverne ikke giver udtryk for, at de har tilegnet sig nogen tvær- eller overfaglige kompetencer som følger af studieområdet.

Nu har vi kørt studieområdet i snart tre år. Og man kan enten vælge at følge rapportens anbefalinger om efteruddannelse, yderligere planlægning, konferencer osv., eller man kunne se med friske øjne på problemerne. For i virkeligheden kunne de faglige mål for studieområdet opnås langt lettere og langt færre timer afsat til planlægning, hvis man blot lavede nogle få, men afgørende ændringer.

Forandringer til det bedre

Studieområdet nedlægges i den form, som det har på htx i dag. Langt de fleste tværfaglige kompetencer opnås allerede i forbindelse med teknologi- og teknikfagsundervisningen, hvorfor mange af kompetencemålene naturligt burde forankres i disse fag. Man skal måske se på en styrkelse af tværfagligheden her, men generelt vil det atter styrke den teknologisk-praktiske dimension af uddannelsen. Og forhåbentligt råde bod på det identitetstab for profilfagene, som reformen har betydet.

Går man studieområdets kompetencemål igennem, støder man på en række andre kompetencer, som allerede i forvejen blev varetaget indenfor rammerne af de enkelte fag. Fx formidlingskompetencer som både dansk, engelsk og IT-kommunikation i særlig grad har fokus på. Ved at give disse mål tilbage til

fagene vil man ikke alene opnå en effektivisering af læringsprocesserne men også en fokusering på det faglige. Bredden i formuleringen sikres naturligvis ved – som det allerede er tilfældet i dag – at lægge op til, at fagene når deres mål i samarbejde med andre fag.

En række konkrete kompetencemål for studieområdet kan ikke opnås ved denne omlægning. Men til gengæld kan de opnås mere effektivt ved korte, direkte kurser. Som det er i dag, forventes det af eleverne, at de igennem de 210 timers tværfagligt samarbejde skal kunne tilegne sig en forståelse af bl.a. videnskabsteori og læringsteori. Dette kunne langt lettere opnås, hvis man afsatte nogle korte, fokuserede forløb, hvor man arbejdede direkte med kompetencemålene.

Problemet med at tage udgangspunkt i tværfaglige projekter er nemlig, at eleverne mister overblikket, når de på en gang skal lave sær-, tvær- og overfaglige præstationer. I dag beder vi bjergbestigeren, der hænger i udkanten af fingrene på bjergsiden, om at redegøre teorien bag bjergbestigning. Selvom det er langt smartere at vente, til han er kommet sikkert ned.

Effektiv undervisning

Man kan sige meget godt om elevernes udbytte af tværfaglig undervisning, men det nærmer sig dogmatisk 70'er pædagogik, at det er blevet så centralt i de gymnasiale uddannelser. Det er en god afveksling, men for det meste står udbyttet af undervisningen slet ikke mål med den tid, der bruges til det. Nogle gange er det simpelthen hurtigere at fortælle eleverne, hvordan de skal gribe tingene an, end at vente dagevis på, at de selv opnår indsigten. Tværfaglighed kan tit være lige så umusikalsk, som symfoniorkestreret bestående af 80 mennesker, der ikke kan håndtere et instrument.

Så det ville være mere effektivt, hvis man tog udgangspunkt i den særfaglige undervisning, når eleverne skal lære noget overfagligt. Fx foretog vurdering af arbejdsformerne og videnskabsteorien i henholdsvis naturvidenskabelige, humanistiske og samfundsvidenskabelige på baggrund af allerede gennemførte særfaglige forløb. Så kunne de videnskabsteoretiske mål gennemføres i et kursusforløb på en undervisningsuge, hvor eleverne forholdt sig til det arbejde, som de tidligere havde lavet i de forskellige fag.

Tilsvarende forløb kunne laves for de andre overfaglige kompetencer. Og skolerne kunne trække på de lærerkræfter, som allerede har uddannelse indenfor områderne, i stedet for at iværksætte en massiv investering i efteruddannelse af samtlige lærere. Min påstand er, at studieområdets overfaglige kompetencer kunne bibringes eleverne på 3-4 fokuserede kursusuger, frem for som nu spredt ud i små og store bidder over 3 år.

I sagens natur har jeg alene skrevet om htx-uddannelsen, men jeg er slet ikke i tvivl om, at tilsvarende tanker kunne gøre meget for at rydde op i studieområdet på hhx og AT på stx. Der er ingen grund til at spille flere værdifulde ressourcer på noget, der aldrig er kommet til at virke. Jeg synes personligt, det ville være rigtig synd for eleverne, hvis der skulle gå endnu flere timer væk fra undervisningen til fordel for planlægning og efteruddannelse til et i forvejen tvivlsomt projekt.

Jeg håber, at I vil tage mine synspunkter med i jeres overvejelser, når I næste gang skal rette til i reformen.

Mange hilsner

Michael B. Jensen
Gymnasielærer